

Ár 2013, föstudaginn 15. mars, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 198/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 14. desember 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 14. desember 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 14. desember 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 11. janúar 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 18. janúar 2013, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 6. febrúar 2013.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 15. mars 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 5. júlí 2007 sótti sóknaraðili um lán í erlendri mynt hjá FF. Viðmiðunarfjárhæð í íslenskum krónum var 2.500.000 í 40% CHF, 10% EUR og 50% JPY. Óskað var eftir afborgun á eins mánaða fresti til sex ára. Til tryggingar láninu var óskað eftir að fasteignin að A yrði veðsett. FF fyllti út að um lán til bílakaupa væri að ræða.

Þann 13. júní 2007 var veðskuldabréf í erlendri mynt nr. X gefið út af sóknaraðila til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Upphafsmynsamtning lánins var eftirfarandi: CHF 20.064,21, kaupgengi 49,84, EUR 3.025,90, kaupgengi 82,62, JPY 2.552.583, kaupgengi 04897. Kaupgengi FF miðaði við 12. júlí 2007.

Þann 16. júlí 2007 staðgreiddi sóknaraðili, skv. kvittun, kr. 3.484.482 til B, vegna kaupa á C.

Samkvæmt yfirliti reiknings sóknaraðila var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 2.433.550, lagt inn á reikning hennar þann 16. júlí 2007. Samdægurs voru kr. 2.999.199 greiddar til B.

Þann 6. nóvember 2008 var gerð breyting á greiðsluskilmálum skuldabréfs nr. X sem sóknaraðili skrifaði m.a. undir. Nýir skilmálar urðu eftirfarandi: „Greiða skal 1/59 af höfuðstól lánsins á 1 mánaðar fresti í fyrsta sinn þann 10.11.2009. Vexti skal greiða á 1 mánaðar fresti, í fyrsta sinn þann 10.11.2008. Lokagjalddagi lánsins er 10.08.2010. Lán þetta má framlengja 1 sinni til 3 ára og 1 sinni 1 árs með sama greiðslufyrirkomulagi ef samkomulag næst um kjör þess.“

Sóknaraðili kveður varnaraðila hafa hafnað kröfu sinni þann 29. nóvember 2012.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 14. desember 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili endurreikni skuldabréf nr. X sem tekið hafi verið til bílakaupa í júlí 2007. Vísar sóknaraðili til bráðabirgðaákvæðis X í lögum nr. 151/2010 kröfu sinni til stuðnings, óháð því hvort lánið sé lögmætt eða ólögmætt.

Sóknaraðili kveður engin rök fyrir því að vísa frá eða hafna kröfu hennar. Full þörf sé á að fá efnislega niðurstöðu í málið.

Vísar sóknaraðili til þess varðandi röksemdir varnaraðila um að bráðabirgðaákvæði X í lögum nr. 38/2010 standist ekki stjórnarskrá, að virða þurfi stjórnarskrána. Í 72. gr. sé texti sem heimili að setja lög um skerðingu eignarréttar ef almenningsþörf krefji. Í framsögu með breytingu á lögum komi skýrt fram að þau séu sett vegna almenningsþarfa. Lögin séu í gildi og mæli fyrir um að endurreikna beri lán til neytenda sem greitt hafi verið út í íslenskum krónum eða endurgreiðsla miðist að einhverju leyti við gengi erlendra gjaldmiðla sbr. bráðabirgðaákvæði X. Málsástæður um að lögin brjóti í bága við stjórnarskrárvarinn rétt kröfuhafa eigi ekki að beina að lántakanda heldur lagasetningarvaldinu.

Varðandi það hvort lánið sé löglegt erlent lán vísar sóknaraðili til þess að um það sé ekki verið að fjalla um í kvörtuninni, en að sjálfsögðu sé ekki hægt að fullyrða um það, þar sem ekki sé fallinn dómur í Hæstarétti um sams konar lán.

Sóknaraðili kveður varnaraðila krefjast þess að þurfa ekki að fara að lögum vegna þess hve endurreikningur lánsins sé íþyngjandi fyrir hann. Það verði að líta til þess að fall gengisins sem skapast hafi við bankahrunið sé mjög íþyngjandi fyrir lántakandann ef ekki verði farið að lögum og lánið endurreiknað. Varnaraðila beri að endurreikna lán vegna húsnæðislána til neytenda og kaupa á bifreið til einkanota. Það hafi vandaraðili gert fyrir aðra en ekki fyrir sóknaraðila sem teljist mismunun. Í 65. gr. stjórnarskrárinnar komi fram að allir skuli vera jafnir fyrir lögum. Frá 2011 hafi verið beðið um endurreikning lánsins.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfu sóknaraðila verði vísað frá en til vara að henni verði hafnað.

Varnaraðili áréttar í upphafi að ómögulegt sé að verða við kröfum sóknaraðila. Sóknaraðili krefjist endurútreiknings á grundvelli bráðabirgðaákvæðis X laga nr. 38/2001 sem vísi til reiknireglu 18. gr. sömu laga, sbr. 1. gr. laga nr. 151/2010. Reikniregla samkvæmt ákvæðinu feli í sér íþyngjandi afturvirka lagasetningu sem

dæmd hafi verið andstæð stjórnarskrá í þeim tilvikum sem kröfuhafi hafi gefið út fullnaðarkvittun um greiðslu gjaldfallinnar afborgunar, sbr. dóma Hæstaréttar í málum nr. 600/2011 og 464/2012. Ekki sé unnt að byggja réttindi aðila eða leggja skyldur á þá með lagaákvæði sem dæmt hafi verið andstætt stjórnarskrá. Slík ákvæði hafi engin réttaráhrif og yrði úrskurðarorð sem félli sóknaraðila í vil því markleysa. Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði vísað frá með vísan til 7. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar varnaraðili til þess að óumdeilt sé að lán sóknaraðila sé lán í erlendri mynt enda sé krafa hennar byggð á bráðabirgðaákvæði X laga nr. 38/2001 en ekki ákvæði 18. gr. sömu laga sem taki til endurútreiknings lána í íslenskum krónum sem gegnistryggð séu með ólögmætum hætti.

Varnaraðili getur þess að staðfest hafi verið í dómum Hæstaréttar, og vísast þá einkum til máls nr. 524/2011, að lán sambærileg láni sóknaraðila, séu lögmæt lán í erlendri mynt. Bendir varnaraðili á að skuldabréfið beri með sér að vera veðskuldabréf í erlendri mynt. Lánsfjárhæðir séu einungis tilgreindar í hinum erlendu myntum, evrum, svissneskum frönskum og japönskum jennum, og beri skuldbindingarnar breytilega LIBOR vexti. Við skilmálabreytingu lánsins hafi upphafleg lánsfjárhæð verið tilgreind í hinum erlendu myntum sem og eftirstöðvar lánsins. Í dómi héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-1931/2012 hafi jafnframt verið staðfest að lán sem byggt sé á sams konar skjali og lán sóknaraðila, teljist lögleg lán í erlendri mynt.

Telur varnaraðili, með vísan til þess að í dómaframkvæmd hafi verið staðfest að þeir samningar sem kveði á um skuldbindingu í erlendri mynt séu lögmætir og feli ekki í sér ólögmæta gengistryggingu, að bráðabirgðaákvæði X sé í hróplegri andstöðu við eignarréttarákvæði 72. gr. stjórnarskrárinnar. Byggir varnaraðili á því að með almennum lögum sé ekki unnt að hrófla, með afturvirkum og íþyngjandi hætti, við efni skuldbindinga sem stofnað hafi verið til í samræmi við gildandi lög á hverjum tíma.

Bendir varnaraðili á að til skuldbindingar sóknaraðila hafi verið stofnað á árinu 2007. Á þeim tíma hafi ríkt frelsi í gjaldeyrismálum hér á landi svo og frelsi til að ákveða hvert efni samnings skyldi vera. Í lögum nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu, sbr. 13. og 14. gr. þeirra, sé óheimilt að binda skuldbindingar í íslenskum krónum við gengi erlendra gjaldmiðla. Lögunum sé þó ekki ætlað að takmarka rétt manna til að semja um skuldbindingu í erlendri mynt, sbr. ræða utanríkisráðherra við setningu laganna. Með vísan til framangreinds og dóms Hæstaréttar í máli nr. 524/2011, sé ljóst að til skuldbindingar sóknaraðila í erlendri mynt hafi verið stofnað í samræmi við gildandi rétt.

Vísar varnaraðili til þess að á þeim tíma er til skuldbindingarinnar hafi verið stofnað hafi gilt ákvæði 18. gr. laga nr. 38/2001 sem hafi kveðið á um endurgreiðslu fjárhæðar sem ranglega hafi verið af skuldara höfð vegna ógildra vaxtaskilmála. Eðlilega hafi engin ákvæði verið að finna í lögunum um mögulega endurgreiðslu vegna lána sem hafi byggt á samningsskilmálum sem gerðir hafi verið í fullu samræmi við gildandi rétt á hverjum tíma. Varnaraðili og aðrir lánveitendur hafi því lögmætar væntingar til þess að fá kröfur sínar greiddar í samræmi við umsamda skilmála sem ekki hafi verið dæmdir ólögmætir. Þess skuli getið að lögmætar væntingar njóti jafnframt verndar 72. gr. stjórnarskrár, sbr. 1. gr. samningsviðauka 1 við mannréttindasáttmála Evrópu um friðhelgi eignarréttar.

Varnaraðili vísar til þess að með setningu bráðabirgðaákvæðis X laga nr. 38/2001, sbr. bráðabirgðaákvæði a-liðar (X) 2. laga nr. 151/2010, hafi verið lögfest

skylda lánveitenda til þess að breyta áður umsömdum skilmálum og endurreikna tiltekna skuldbindingar sem þegar hafi verið stofnað til óháð því hvort skilmálar skuldbindingarinnar hafi verið dæmdir ógildir eða teldust ógildir á annað borð. Hafi ógildi skilmála verið forsenda endurgreiðslukröfu skuldara, samkvæmt lögum sem gilt hafi þegar til skuldbindingarinnar hafi verið stofnað sem og samkvæmt almennum ólögfestum reglum. Þess megi geta að efnahags- og viðskiptaráðherra hafi lýst því yfir í fjölmiðlum að „öll íbúðarlán, hvort sem þau eru með gengisbindingu eða í erlendum gjaldmiðlum, [yrðu] gerð ólögmæt“. Með þessu hafi ráðherra staðfest að lánin væru ekki ólögmæt samkvæmt gildandi löggjöf heldur yrðu þau gerð ólögmæt með nýrri lagasetningu. Bráðabirgðaákvæðið feli samkvæmt framangreindu ótvírætt í sér afturvirka lagasetningu sem hrófli við samningsskilmálum sem þegar hafi verið stofnað til.

Varnaraðili bendir á að í tilviki sóknaraðila hafi hún lofað að greiða varnaraðila tiltekna fjárhæð í evrum, svissneskum frönskum og japönskum jennum með skilmálum og kjörum sem hafi verið umsamin. Samhengisins vegna nemi eftirstöðvar skuldbindinga sóknaraðila kr. 4.754.099. Sóknaraðili krefjist nú endurreiknings lánsins sem leiða myndi til skerðingar á kröfu varnaraðila um tæp 63% eða um kr. 2.981.356. Verði fallist á kröfu sóknaraðila, sem byggja á bráðabirgðaákvæði X laga nr. 38/2001, sbr. bráðabirgðaákvæði a-liðar (X) 2. gr. laga nr. 151/2010, sé varnaraðili þvingaður til þess að láta af hendi eign sína og yfirfæra fjárhagsleg verðmæti til sóknaraðila. Ekki þurfi að fjölyrða um það að slík skerðing á kröfuréttindum sé verulega íþyngjandi í garð varnaraðila.

Bendir varnaraðili á að efnahags- og viðskiptaráðherra hafi við setningu umrædds bráðabirgðaákvæðis óskað eftir skaðleysisyfirlýsingu af hálfu lánveitenda „komi á daginn að þeir hafi ofgreitt [skuldurum] við gengislánaleiðréttingu“. Gefi það eindregið til kynna og staðfesti í raun að löggjafinn hafi verið fullmeðvitaður um að ákvæðið bryti í bága við 72. gr. stjórnarskrár og að því yrði ekki beitt gagnvart lánveitendum bóotalaust.

Með vísan til framangreinds telur varnaraðili bráðabirgðaákvæði X laga nr. 38/2001, sbr. bráðabirgðaákvæði a-liðar (X) 2. gr. laga nr. 151/2010, að vettugi virðandi enda brjóti ákvæðið freklega gegn stjórnarskrárvörðum eignarrétti varnaraðila sem og annarra lánveitenda. Varnaraðili telur því ekki unnt að úrskurða um skyldu varnaraðila til endurútreiknings á kröfu sóknaraðila á grundvelli ákvæðisins.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að því hvort endurreikna beri lán sóknaraðila nr. X, útgefið af sóknaraðila til FF.

Ekki fæst séð að kröfur sóknaraðila séu haldnar neinum þeim annmörkum að það leiði til frávísunar málsins.

Af þeim gögnum sem lögð hafa verið fyrir nefndina verður ekki annað ráðið en að umrætt lán sé lán í erlendum myntum. Hefur ekki verið sýnt fram á að skilmálar lánsins séu ólögmætir.

Af dómum Hæstaréttar í málum nr. 600/2011 og 464/2012 verður sú afdráttarlaus ályktun dregin að þau lagaákvæði sem sóknaraðili vísar til, svipti varnaraðila ekki gildum kröfuréttindum sínum með afturvirkum hætti. Er því

óhjákvæmilegt að hafna þeirri kröfu um endurútreikning sem sóknaraðili hefur sett fram.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, um að varnaraðili, F að varnaraðili endurreikni skuldabréf nr. X, er hafnað.

Reykjavík, 15. mars 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir